

Norsk økonomi, petroleumsvirksomheten og øvrige konkurranseutsatte næringer

Analyse for NOU 2013:13, kap. 5

Lånt fra foredrag av Torbjørn Eika januar 2014

- Framtidig nedbygging og følsomhet for oljeprissjokk
Cappelen, Eika og Prestmo

**Utgangspunktet:
Det meste har
lenge gått veldig
bra...**

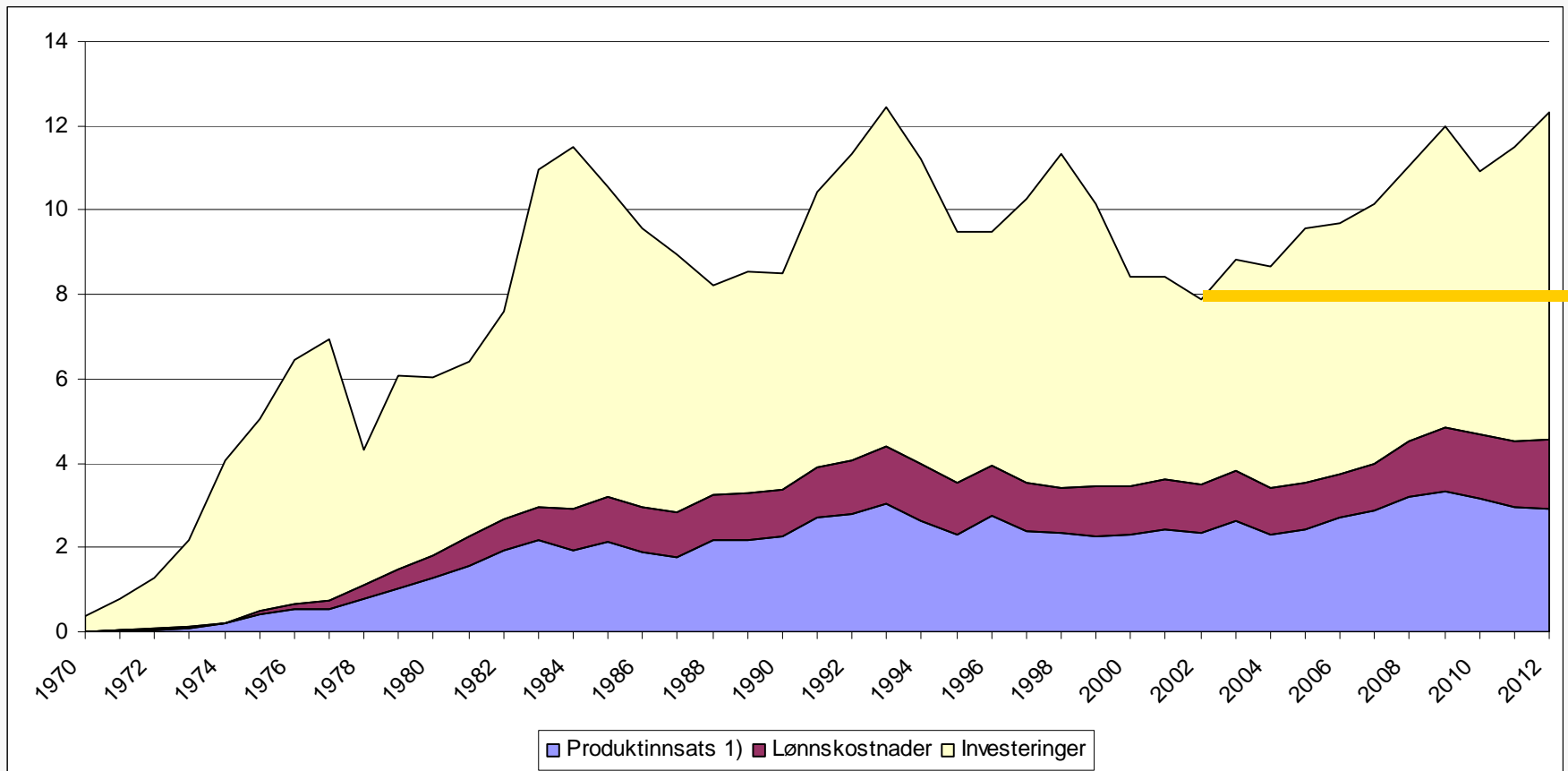

**Utgangspunktet:
Det meste har
lenge gått veldig
bra...**

**Men også norsk
økonomi har
sine
utfordringer....**

A) Etterspørselen fra petroleumsvirksomheten

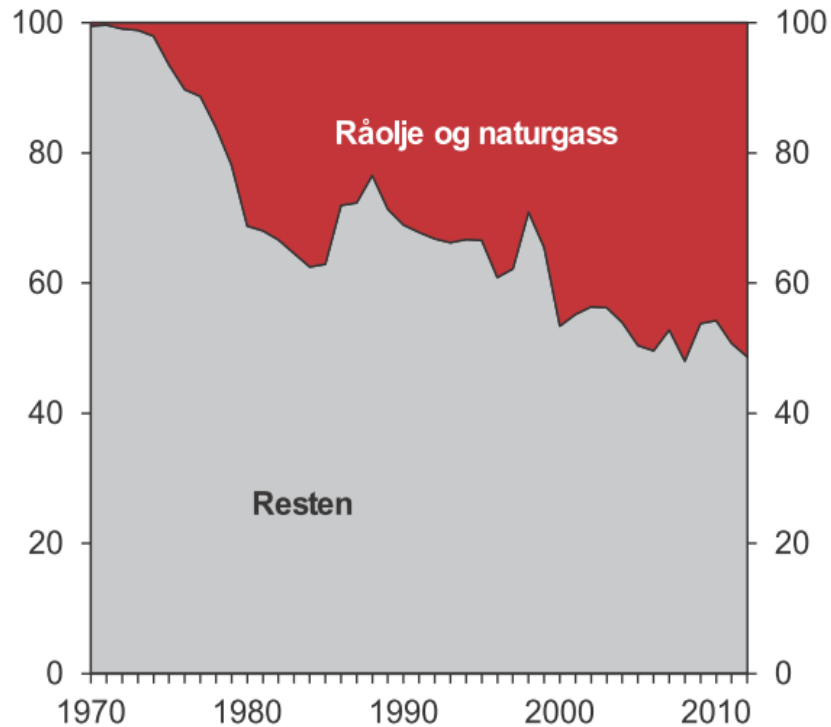

Etterspørselskomponentene som andel av BNP Fastlands-Norge i løpende priser

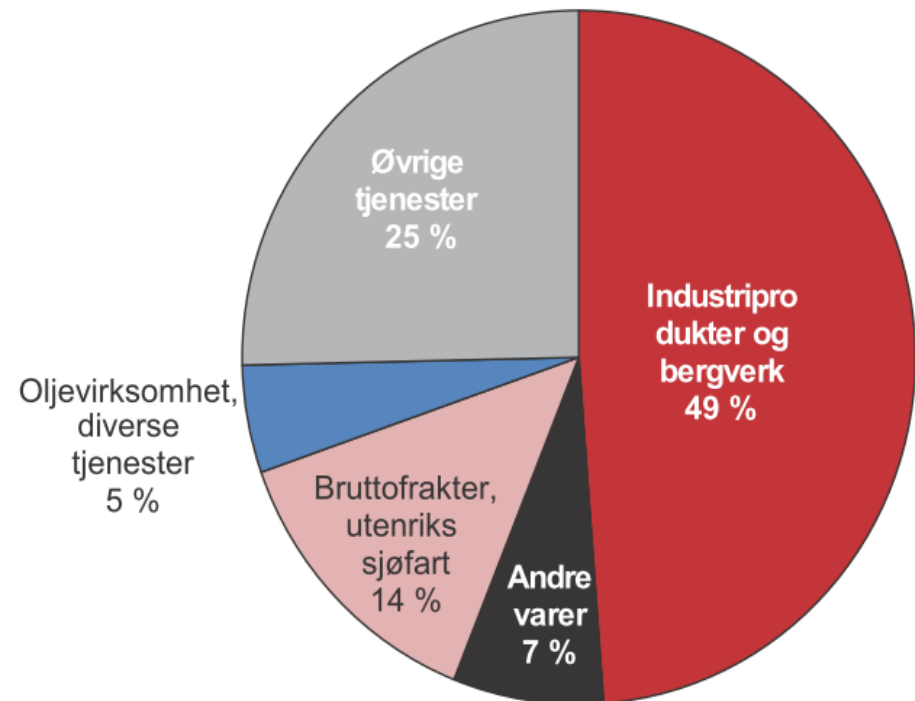
Bekymringsfullt?

Norsk eksport etter produkt

A. Fordeling av verdien av norsk eksport.
Prosent.

B. Fordeling av verdien av norsk eksport utenom råolje, naturgass og rørtransport i 2012. Prosent.

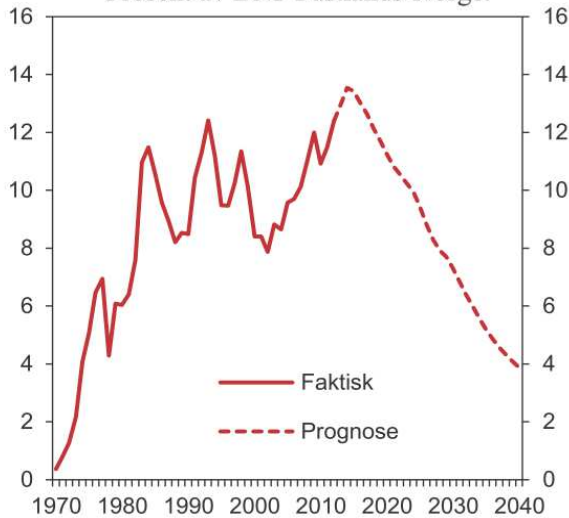

Framtidig nedbygging av petroleumsvirksomheten og følsomhet for oljeprissjokk

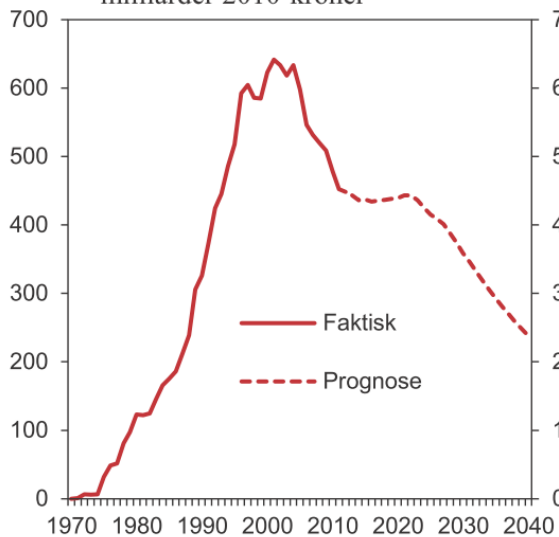

Referansebane: Noen forutsetninger

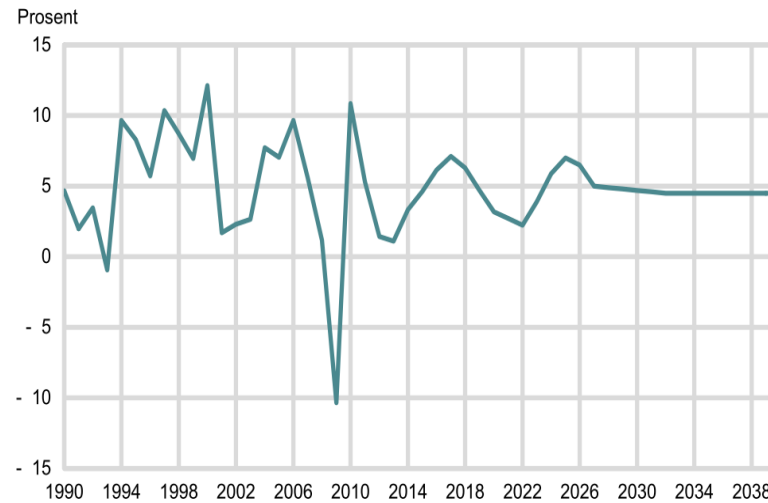
B. Etterspørsel fra petroleumsvirksomheten. Prosent av BNP Fastlands-Norge.

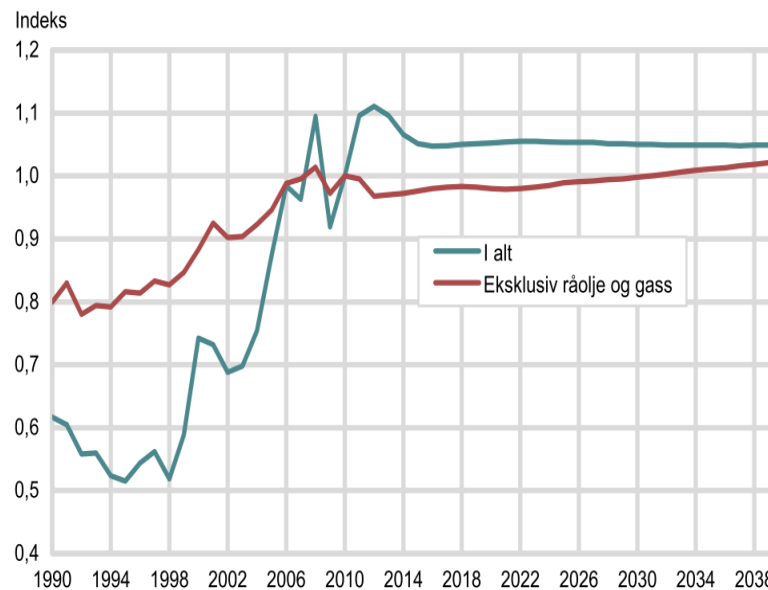
B. Utvinning av råolje og naturgass i milliarder 2010-kroner

Figur 3.1. Veksten i norske eksportmarkeder. Prosent

Figur 3.2 Forholdet mellom norske eksportpriser og importpriser, i alt og uten råolje og naturgass. Indeks 2010 = 1

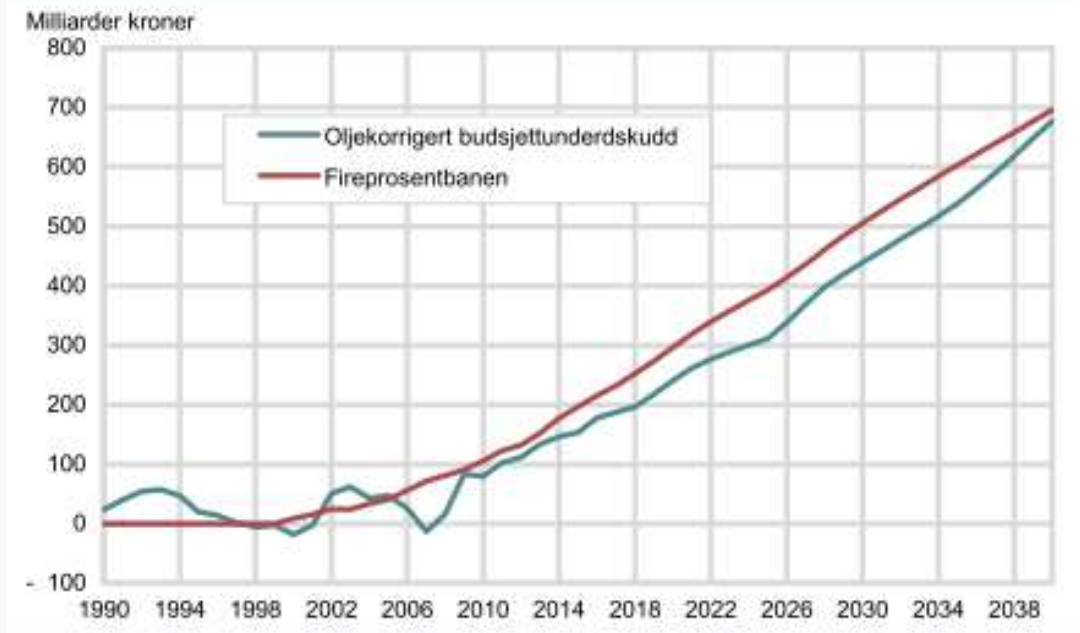

- Uendret olje/gass prod neste 10 år
- 94 usd 2015-priser fom 2015
- Reduserte impulser fra etterspørselen i petroleumsvirksomheten → knapt 0,4 pst.poeng
- Litt svekket bytteforhold, men bedring uten petro
- Moderate bevegelser i markedsveksten, litt lavere underliggende vekst framover

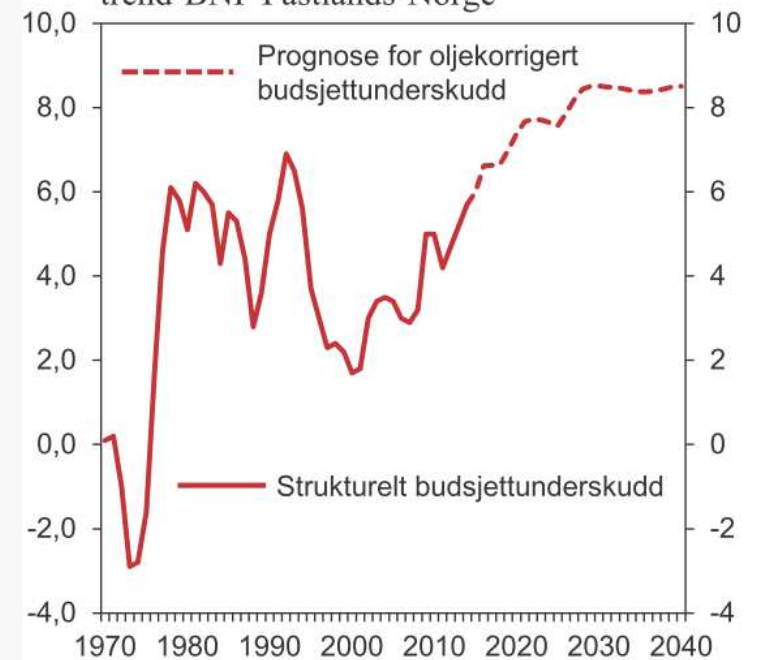
Referansebanen

- Moderat ekspansiv finanspolitikk neste 18 år med svakt økende velferdstilbud: OBU: $\frac{1}{4}$ pst.poeng av BNP FN årlig
  - Deretter uendret standard og dekningsgrad
  - Nøytrale budsjettimpulser etter 2028
- Undret skatte og avgiftsopplegg fom 2018

Figur 3.5. Oljekorrigert budsjettoverskudd og handlingsregelens 4-prosentbane. Milliarder kroner

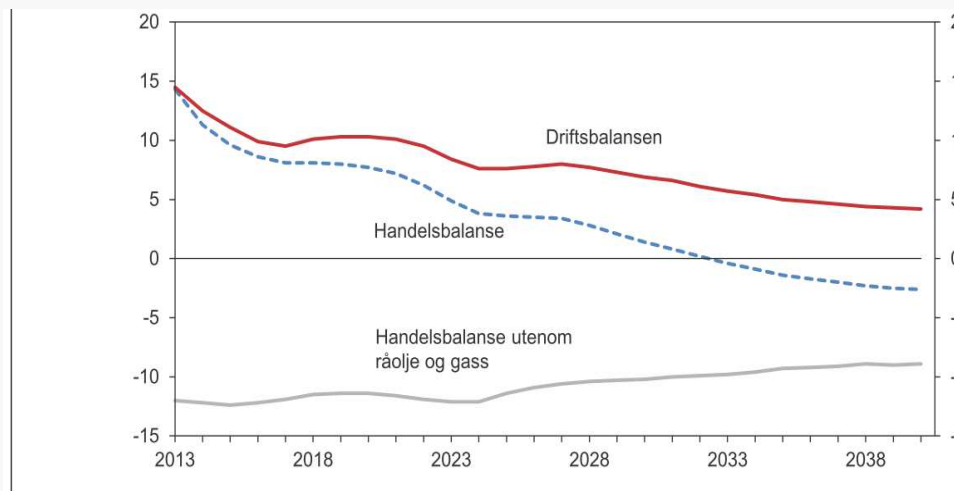
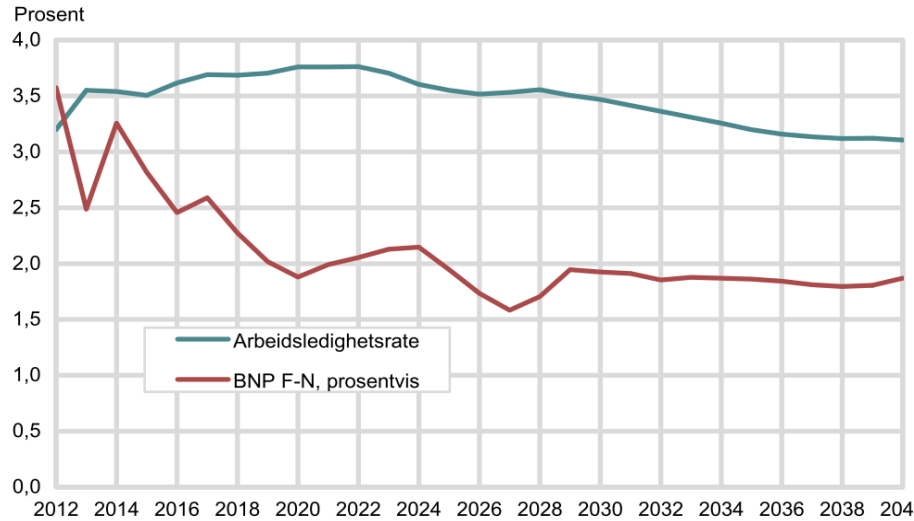
A. Budsjettunderskudd som andel av trend-BNP Fastlands-Norge

Referansebanen

Figur 3.7. Arbeidsledighetsrate og vekst i BNP Fastlands-Norge

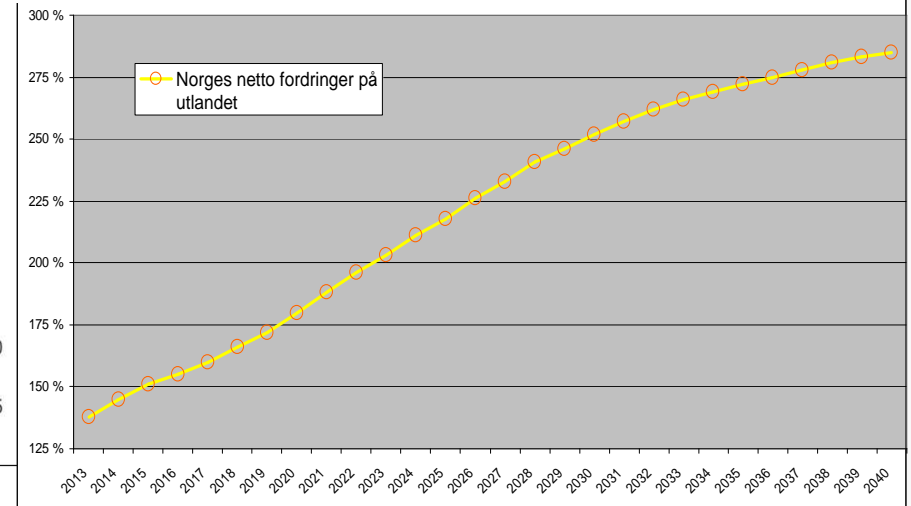
Figur 5.6 Drifts- og handelsbalanse overfor utlandet. Prosent av BNP

Vekst BNP u/petro per innbygger i snitt 1,2 pst, 0,5 pst.p lavere enn i siste 25 år

- Vekst i samlet konsum per capita: 1,6 pst. mot 2,0 siste 25 år
- Aldringen av befolkningen medfører at arbeidsstyrken øker mindre enn befolkningen
- Vridning i etterspørsel mot næringer med lavere produktivitetspotensiale
- Kontinuerlig negative impulser fra petroleumsvirksomheten
- Mindre positive budsjettimpulser
- En del store effektiviseringsgevinster er tatt ut

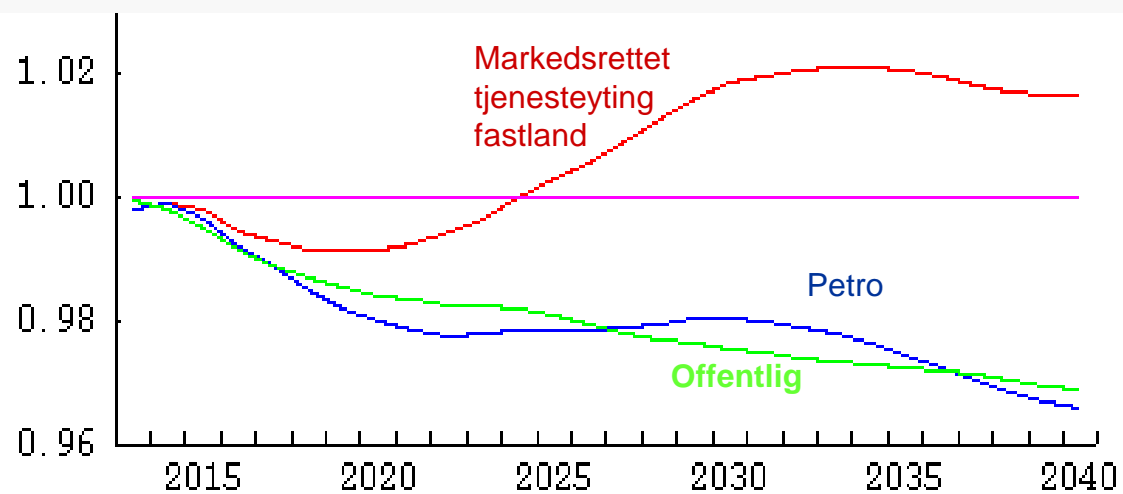
Utenriksøkonomi

- Fremdeles betydelige eksportinntekter fra olje og gass – men negativ handelsbalanse fra 2032
- Driftsbalansen stabiliseres
- Bedring av handelsbalanse utenom olje og gass
- Netto fordringer fortsetter å øke

Referansebane

Vekst i timelønn fra 2013 i forhold til industrien

Industriens lønnsomhet styrer, men

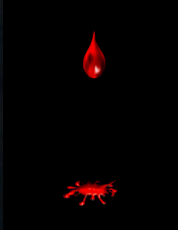
- Oljelønn påvirkes av industri og egen lønnsomhet
- Oljelønn påvirker ikke industri
- Lønn utenom industri påvirkes av "alle andre"
- Mindre dempende impulser fra innvandring for markedsrettet tjenesteyting trekker isolert sett opp
- Lavere lønnsomhet i petro

Tabell 3.1. Makroøkonomiske hovedstørrelser i referansebanen. Gjennomsnittlig årlig vekst i prosent der annet ikke framgår

	2013-15	2016-20	2021-25	2026-30	2031-35	2036-40
Konsum i husholdninger	3,8	3,2	3,0	2,3	2,7	2,3
Offentlig konsum	2,4	2,4	2,0	1,6	1,3	1,3
Bruttoinvesteringer i alt	5,3	0,3	1,3	0,2	0,9	0,8
Utvinning og rørtransport	8,3	-1,9	-2,0	-2,7	-4,2	-2,8
Fastlands-Norge	4,3	1,4	2,5	1,1	2,1	1,5
Offentlig forvaltning	5,7	3,6	0,6	1,4	1,4	1,4
Næringer	3,8	1,8	4,9	0,7	2,6	2,0
Bolig	4,0	-0,8	0,2	1,4	1,8	0,6
Ekspert i alt	1,6	2,1	1,0	1,4	1,2	2,0
Ekspert av olje og naturgass	-0,2	-0,2	-1,8	-3,1	-4,7	-3,2
Ekspert utenom petroleum og rørtransport ..	3,1	3,8	2,6	3,4	3,0	3,2
Tradisjonelle varer	3,8	4,2	2,9	3,7	3,1	3,3
Import	5,0	3,1	2,9	2,5	2,7	2,8
BNP	2,4	1,9	1,5	1,2	1,3	1,4
Utenom petroleumsutvinning	3,2	2,2	2,0	1,7	1,8	1,8
Fastlands-Norge	3,0	2,3	2,1	1,8	1,9	1,8
Industri	3,4	1,6	0,8	1,0	0,5	0,6
Sysselsatte personer	1,3	1,0	0,8	0,6	0,6	0,7
Arbeidstilbud	1,3	1,1	0,8	0,5	0,5	0,5
Arbeidsledighetsrate (prosentpoeng)	3,5	3,7	3,7	3,5	3,3	3,1
Gjennomsnittlig timelønn	3,7	3,7	3,8	4,2	3,9	3,8
Husholdningenes disponible realinntekt	3,2	2,4	2,7	2,5	2,5	2,3
Ekspertpris	-0,7	2,1	1,3	1,9	1,5	1,6
Uten petroleum	1,7	2,3	1,5	2,2	1,8	1,8
Konsumprisindeksen	1,9	2,5	2,0	2,3	2,1	2,1
Boligpris	4,1	2,2	3,1	3,2	4,1	2,3
Importpris	1,2	2,1	1,3	1,9	1,5	1,6
Kronekurs ¹	1,3	0,9	-0,5	0,3	-0,4	-0,2
Pengemarkedsrente (prosentpoeng)	2,2	4,3	3,0	3,9	3,7	4,0

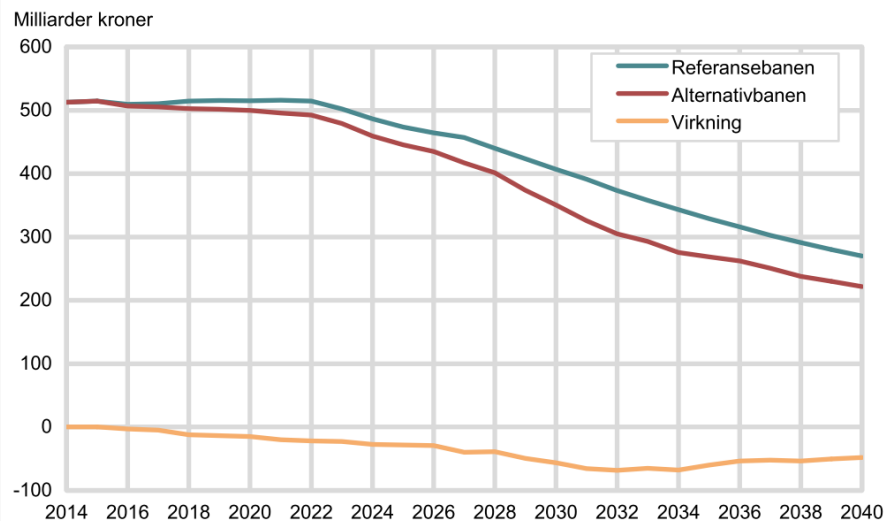
Aktivitetsdrevet
internasjonalt
oljeprisfall

Aktivitetsdrevet oljeprisfall

- Realoljepris fra 94 til 40 og videre til 60

Figur 4.1. Petroleumsproduksjon, volum. Referansebanen, alternativbanen og virkning av lavere oljepris. Milliarder 2010-kroner

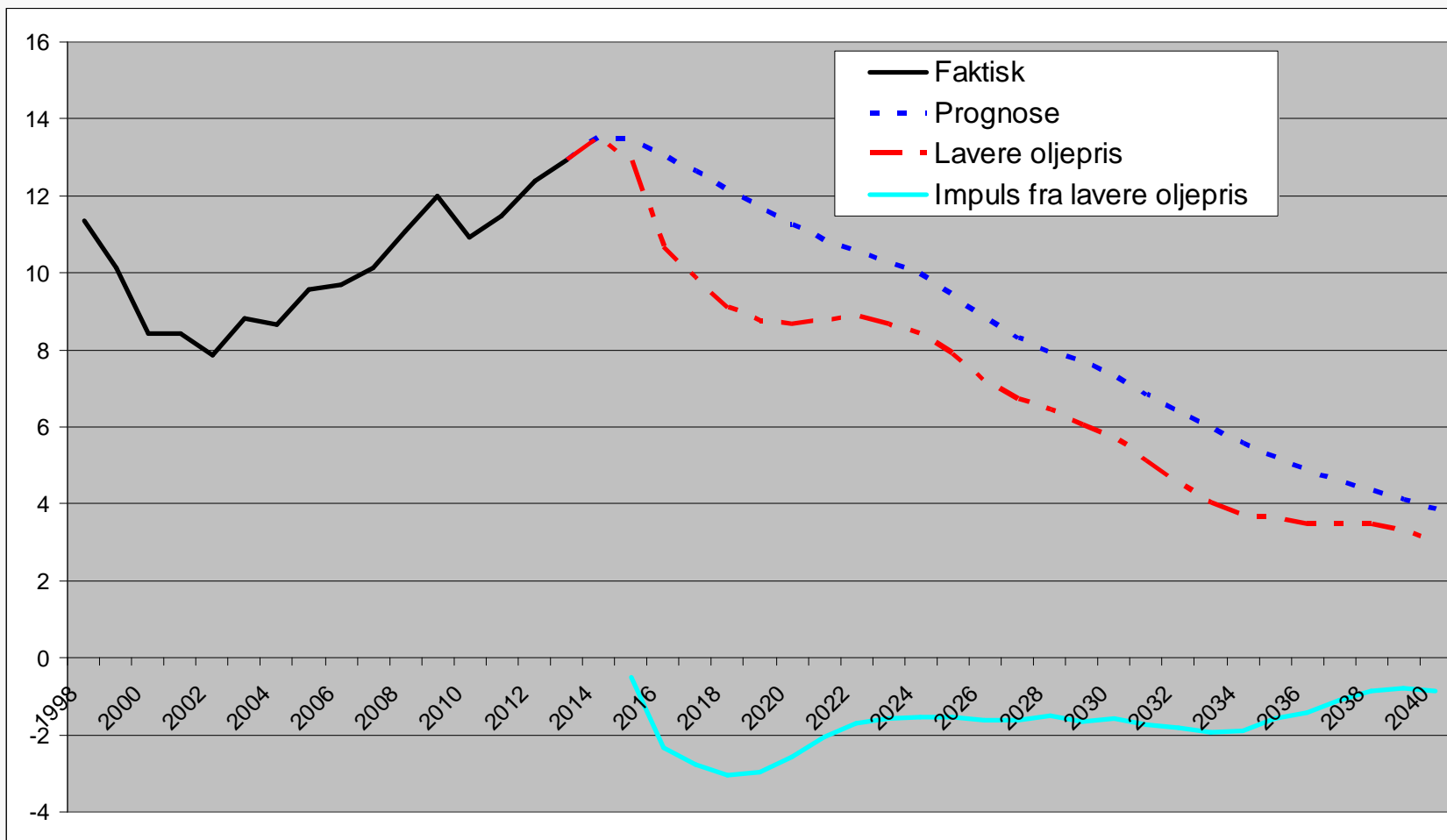

	2015	2016	2020	2025	2030-2040
Realoljepris, endring i 2015-USD	-57,5	-36,2	-36,2	-36,2	-36,2
Råvarepriser	-9,1	-9,1	-9,1	-9,1	-9,1
Eksportmarkedsindikator	-15,9	-12,8	-10,6	-6,8	-7,2
Konsumprisnivå euro-området	-1,5	-2,5	-3,4	-4,1	-4,1
Rente euro-området, prosentpoeng	-0,7	-1,7	-1,8	-0,1	0
Endring i avkastningsrate SPU, utenlandsk valuta, prosentpoeng	-17,8	15,3	0	0	0

Nettoetterspørselen fra petroleumsvirksomheten

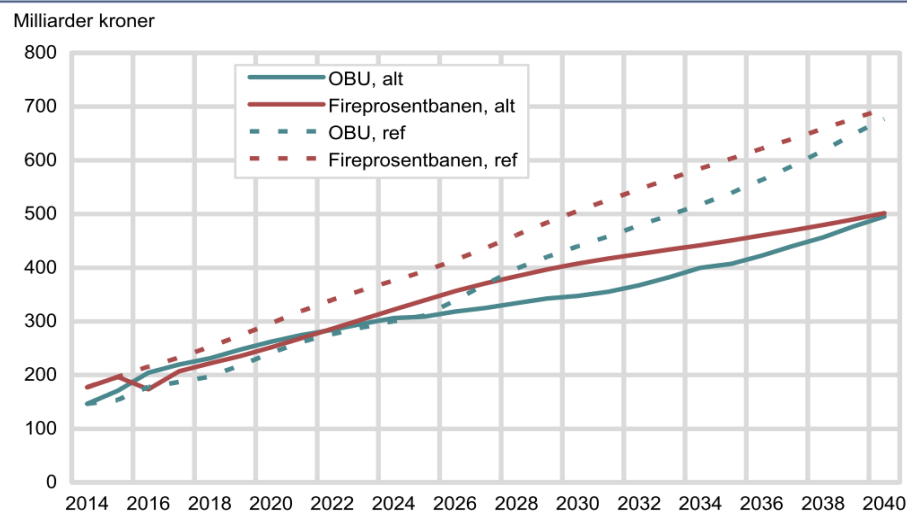
Prosent av BNP Fastlands-Norge

Negativt vekstbidrag 2015-18 øker med i snitt 0,75 prosentpoeng

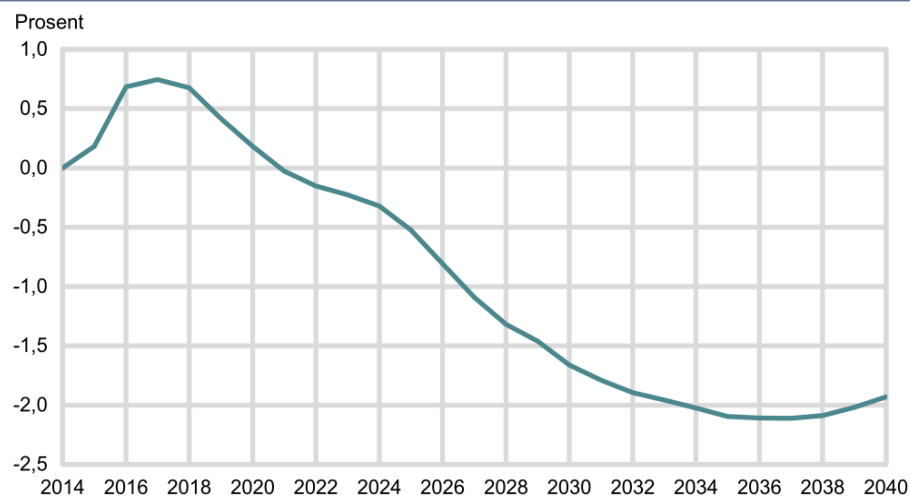

Offentlige finanser og finanspolitisk respons

Figur 4.5. Oljekorrigert budsjettoverskudd (OBU) og handlingsregelens fireprosentbane i referansebanen og alternativbanen med en aktivitetsdrevet nedgang i oljeprisen. Milliarder kroner.

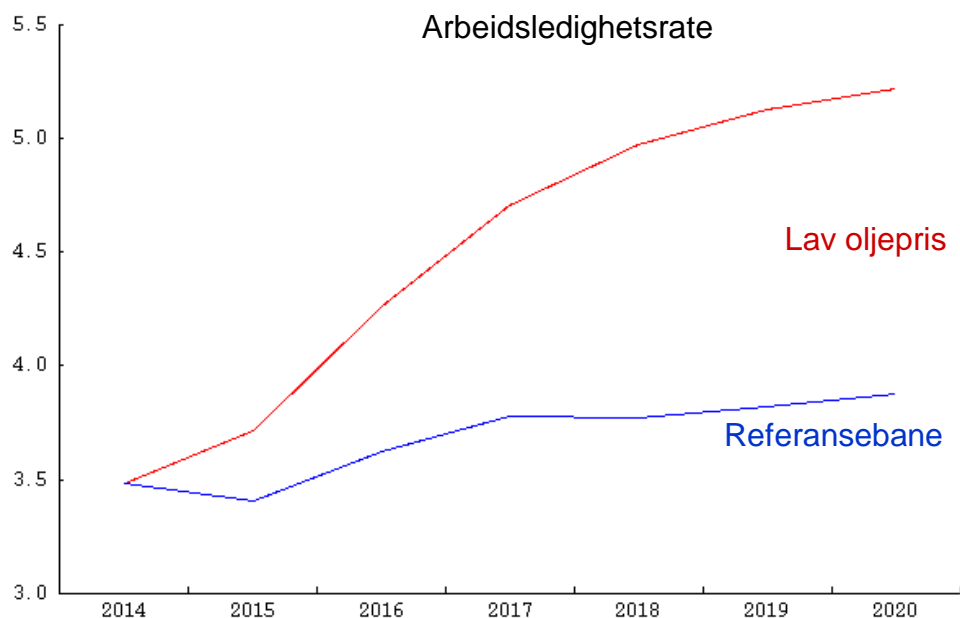
Figur 4.3. Endring i offentlig etterspørsels andel av BNP utenom petroleumsvirksomheten som følge av en aktivitetsdrevet nedgang i oljeprisen. Prosentpoeng

Respons:

- Ingen eksplisitt motkonjunktur politikk
- ### Endringer fra 2017
- Romslig avstand fra 4-pst.banen blir en sagablott
- 1) Kutt, slik at veksten innebærer uendret standard og dekningsgrad
  - 2) 0-vekst i sivile investeringer
  - 3) Skatteskjerping
    - 1 pst økning fra 2017 og fra 2018
    - Gradvis økende skatteskjerping fom 2035
      - 3,6 pst.poeng øknig i gj.snittskatt i 2040

Virkning på kort sikt

Hva demper nedgangen i norsk økonomi?

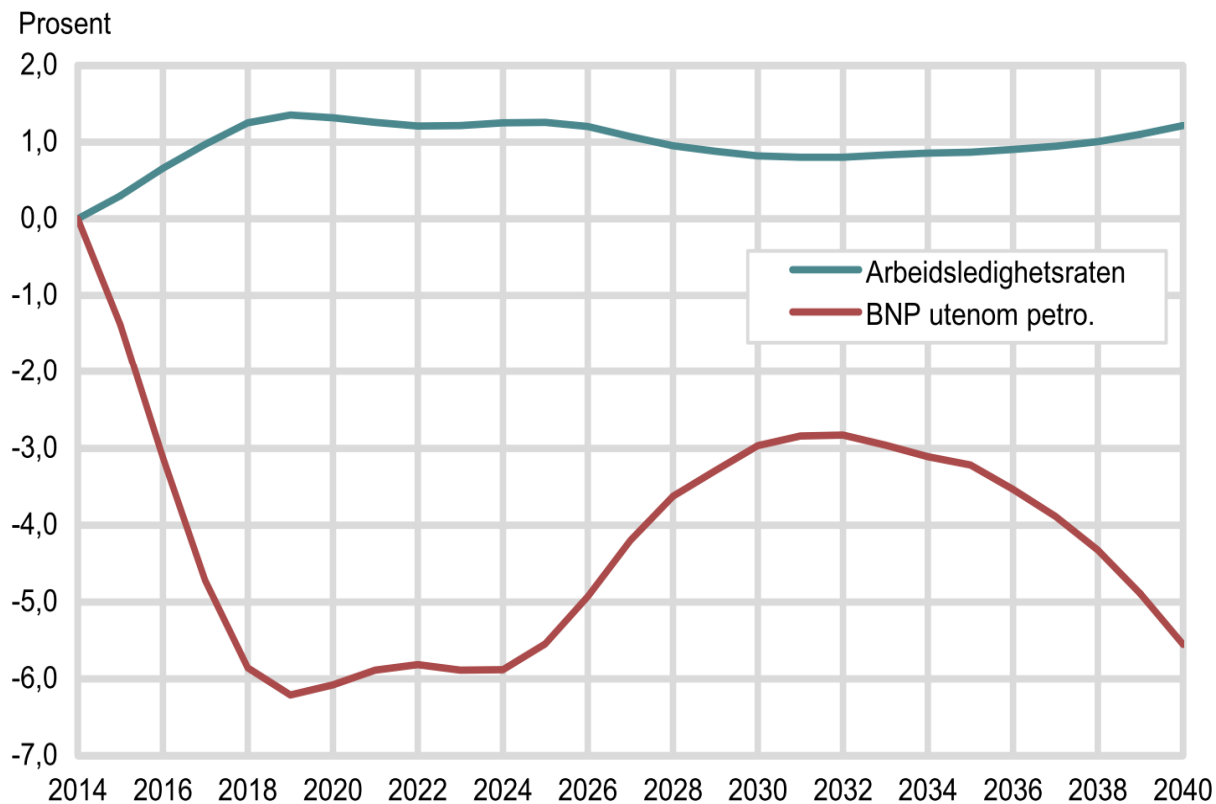
- Renta går ned
- Valutakursen svekkes, bedrer konk. even og øker isolert sett verdien av SPU
- Responsen i petroleumsvirksomheten tar tid
- Fleksibelt arbeidsmarked, redusert arbeidsinnvandring
- Intet umiddelbart behov for finanspolitisk innstramming
- Lavere lønninger bedrer kjøpekraften til avkastningen av fondet

	2015	2016	2020
Konsum i husholdninger	-0,1	-1,2	-6,7
Bruttoinvesteringer i alt	-2,0	-8,6	-12,1
Utvinning og rørtransport	-5,3	-24,5	-30,2
Fastlands-Norge	-0,1	-0,5	-4,1
Næringer	0,2	1,1	7,0
Bolig	-0,6	-3,1	-20,4
Eksport i alt	-3,9	-5,2	-4,7
Eksport av olje og naturgass	0,0	-0,3	-1,5
Eksport utenom petroleum og rørtransport	-6,8	-8,6	-6,6
Tradisjonelle varer	-7,9	-8,4	-6,1
Import	-3,4	-6,6	-10,5
BNP	-0,9	-2,4	-5,0
Utenom petroleumsutvinning	-1,4	-3,1	-6,1
Fastlands-Norge	-1,5	-3,0	-5,7
Industri	-4,5	-7,3	-5,7
Sysselsatte personer	-0,6	-1,4	-4,0
Arbeidstilbud	-0,3	-0,8	-2,8
Arbeidsledighetsrate (prosentpoeng)	0,3	0,7	1,3
Gjennomsnittlig timelønn	-1,2	-3,1	-7,5
Husholdningenes disponible realinntekt	-0,7	-2,9	-7,4
Eksportpris	-21,1	-18,2	-14,7
Uten petroleum	-3,9	-3,2	-2,0
Konsumprisindeksen	-0,6	-0,9	-2,8
Boligpris	-3,0	-8,2	-25,2
Importpris	-2,2	-2,0	-1,6
Kronekurs ¹	4,9	3,7	5,1
Pengemarkedsrente (pst.poeng) .	-0,9	-1,8	-3,0

Lang sikt

Figur 4.6. Virkningen på BNP utenom petroleumsvirksomheten og arbeidsledighetsraten av en aktivitetsdrevet nedgang i oljeprisen. Avvik fra referansebanen i hhv. prosent og prosentpoeng

Samlet
konsumvekst per
capita reduseres
med 0,2 pst.poeng

Vekst i BNP FN
reduseres med 0,1
pst.poeng

Befolkningsveksten
reduseres med 0,1
pst.poeng

Tabell 4.4. Virkninger av en aktivitetsdrevet nedgang i oljeprisen på noen makroøkonomiske hovedstørrelser. Avvik fra referansebanen i prosent der ikke annet framgår

	2015	2016	2020	2025	2030	2035	2040
Konsum i husholdninger	-0,1	-1,2	-6,7	-9,8	-5,1	-4,8	-9,6
Bruttoinvesteringer i alt	-2,0	-8,6	-12,1	-10,7	-4,9	-5,1	-8,3
Utvinning og rørtransport	-5,3	-24,5	-30,2	-19,2	-22,1	-29,7	-21,2
Fastlands-Norge	-0,1	-0,5	-4,1	-7,3	0,5	0,4	-5,7
Næringer	0,2	1,1	7,0	0,4	8,6	4,0	0,8
Bolig	-0,6	-3,1	-20,4	-21,0	-4,2	8,5	-3,7
Eksport i alt	-3,9	-5,2	-4,7	-0,7	-1,2	-2,6	-2,8
Eksport av olje og naturgass	0,0	-0,3	-1,5	-3,0	-6,9	-9,7	-9,7
Eksport utenom petroleum og rørtransport	-6,8	-8,6	-6,6	0,4	0,8	-1,0	-1,7
Tradisjonelle varer	-7,9	-8,4	-6,1	2,4	3,1	1,8	2,0
Import	-3,4	-6,6	-10,5	-11,1	-5,8	-5,9	-9,9
BNP	-0,9	-2,4	-5,0	-5,0	-3,6	-4,0	-6,0
Utenom petroleumsutvinning	-1,4	-3,1	-6,1	-5,5	-3,0	-3,2	-5,5
Fastlands-Norge	-1,5	-3,0	-5,7	-4,8	-2,6	-2,9	-4,7
Industri	-4,5	-7,3	-5,7	3,1	5,8	6,4	8,7
Sysselsatte personer	-0,6	-1,4	-4,0	-4,2	-3,3	-3,2	-3,9
Arbeidstilbud	-0,3	-0,8	-2,8	-3,1	-2,6	-2,5	-2,9
Arbeidsledighetsrate (prosentpoeng)	0,3	0,7	1,3	1,3	0,8	0,9	1,2
Gjennomsnittlig timelønn	-1,2	-3,1	-7,5	-6,9	-8,1	-10,4	-13,3
Husholdningenes disponible realinntekt	-0,7	-2,9	-7,4	-8,9	-7,0	-7,7	-11,7
Eksportpris	-21,1	-18,2	-14,7	-7,7	-9,2	-10,4	-10,1
Uten petroleum	-3,9	-3,2	-2,0	2,6	-1,2	-4,6	-5,8
Konsumprisindeksen	-0,6	-0,9	-2,8	-2,3	-4,5	-6,7	-8,4
Boligpris	-3,0	-8,2	-25,2	-22,4	-4,3	0,8	-16,6
Importpris	-2,2	-2,0	-1,6	4,6	0,1	-3,6	-5,1
Kronekurs ¹	4,9	3,7	5,1	15,1	9,4	4,8	4,0
Pengemarkedsrente (pst.poeng) ..	-0,9	-1,8	-3,0	-1,9	-2,6	-2,3	-2,6

Virkning på lønn i pst. og driftsresultatandeler i industrien

